

К-4-2018

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- четврт квартал 2018 година -

Резиме

- **Бруто домашниот производ** во К-4-2018 во однос на истиот квартал од 2017 година забележа раст од 3,7% на реална основа, со што вкупниот раст во 2018 година достигна 2,7%. Економскиот раст во К-4-2018 е на широка основа, во услови на позитивни остварувања кај сите сектори, односно позитивен придонес на потрошувачката, инвестициите и извозот врз економскиот раст;
- **Бројот на вработени** во К-4-2018 е повисок за 3,6% во однос на истиот квартал од 2017 година. **Бројот на невработени** се намали за 10,9%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-4-2018 на 19,4%;
- Просечната **бруто-плата** во К-4-2018 изнесува 36.737 денари и бележи раст од 6,6% на номинална основа, односно раст од 5,3% на реална основа, споредено со бруто-платата во К-4-2017;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-4-2018 се повисоки за 6,4%, а вкупните **буџетски расходи** за 3,4% споредено со истиот квартал од 2017 година;
- **Стапката на инфлација** во К-4-2018, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 1,2% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-4-2018 се зголеми за 4,7% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-4-2018 бележи раст од 3,4% на квартална основа;
- Во К-4-2018 е забележан раст на **извозот на стоки** од 23,1% и на **увозот на стоки** од 15,1% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 18,4%;

Содржина:

1. Економска активност	3
2. Пазар на работна сила.....	5
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Приходи по буџетски корисници	7
3.3. Буџетски расходи според економската класификација	8
3.4. Расходи по буџетски корисници	9
3.5. Буџетски дефицит и државен долг	11
4. Инфлација и монетарни движења	11
5. Надворешен сектор.....	14
5.1. Надворешнотрговска размена	14
5.2. Платен биланс	16

1. Економска активност

Бруто домашниот производ (БДП) во К-4-2018 во однос на истиот квартал од 2017 година забележа реален раст од 3,7%, по растот од 3,0% во вториот и третиот квартал, со што вкупниот раст во 2018 година достигна 2,7%, што е слично со есенската проекција на Министерството за финансии за економски раст. Номиналниот раст на БДП во К-4-2018 достигна 7,7% на годишна основа, со што растот во цела 2018 година изнесува 7,1%.

Анализирано по сектори, економскиот раст во К-4-2018 се должи на позитивните остварувања во сите сектори. Највисок раст од 19,6% на реална основа забележа **градежниот сектор**, со што е неутрализиран падот на активоста во претходните три квартали, така што вкупниот раст во 2018 година изнесува 0,2%. Растот на градежништвото во К-4-2018, согласно месечните податоци, се должи на поволните движења во делот на нискоградба и во делот на високоградба.

Индустрискиот сектор забележа реален раст од 5,4% во К-4-2018, главно како резултат на растот во Преработувачката индустрија од 6,3%. Согласно високофреквентните податоци, раст забележаа и Рударството и Снабдувањето со електрична енергија и гас, од 8,0% и 10,4% соодветно. Во рамки на **Преработувачката индустрија**, позначителен придонес врз растот имаа: производството на машини и уреди (14,9%), производството на метали (30,4%), производството на пијалаци (29,3), производството на моторни возила (18,1%), производството на мебел (31,2%), производството на прехранбени производи (4,9%), производството на фармацевтски производи и препарати (14,8%), производството на други неметални минерални производи (5,8%), производството на текстил (7,5%), итн. Имено, позитивен годишен раст е регистриран кај 14 гранки, кои сочинуваат 55,3% од индустриското производство.

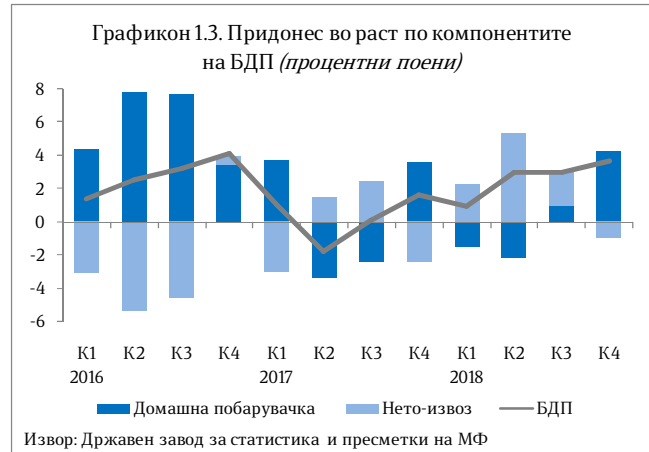
Растот во **услужниот сектор** изнесува 1,2% на реална основа, што се должи на зголемената активност во дејностите: Трговија, транспорт и угостителство од 7,9%, Уметност, забава, рекреација и останати услужни дејности од 14,0%, Стручни, научни, технички и административни дејности од 5,2% и Финансиски и дејности на осигурување од 1,7%, додека пад на активноста има кај: Информации и комуникации од 12,6%, Дејности во врска со недвижен имот од 3,8% и Јавна управа и одбрана, образование и здравство од 2,3%.

Земјоделскиот сектор во К-4-2018 забележа реален раст од 0,3%, по падот во претходните три квартала.

Анализирано според **расходната страна на БДП**, растот на економската активност во К-4-2018 е резултат на растот на домашната побарувачка, при раст и на потрошувачката и на бруто-инвестициите, додека нето-извозот имаше негативен придонес кон економскиот раст, и покрај високиот раст на извозот (Графикон 1.3).

Извозот на стоки и услуги забележа годишен раст од 21,7% на реална основа, главно како резултат на извозот на капацитетите во слободните економски зони, поддржан и од солидните остварувања на дел од останатите извозни сегменти, како што се металната и текстилната индустрија, и покрај нешто понеповолните движења кај надворешната побарувачка. **Увозот** на стоки и услуги забележа раст од 17,5% на реална основа. Нето-извозот, и покрај негативниот придонес во К-4-2018,

заедно со потрошувачката се двигатели на економскиот раст во 2018 година. Подетално за извозот и увозот на стоки во точка 5.1.

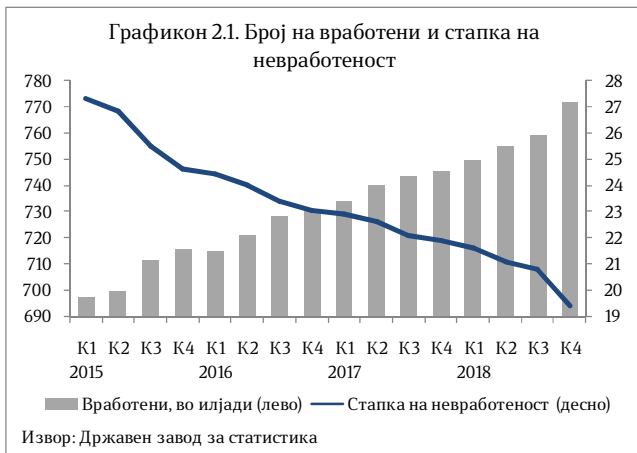
Потрошувачката во К-4-2018 забележа реален раст од 4,6%, со што продолжи да ја поддржува економската активност. Притоа, приватната потрошувачка забележа раст од 4,6%, во најголем дел како резултат на растот на расположливиот доход на домаќинствата, во услови на раст на вработеноста и платите во економијата, поддржана и од зголеменото кредитирање на домаќинствата. Јавната потрошувачка забележа раст од 4,7% на реална основа, во услови на зголемена реализација на расходите за плати и надоместоци.

Бруто-инвестициите забележаа раст од 1,6% на реална основа, по падот во претходните три квартала, што се должи на растот на инвестициите во градежни работи, поволните движења кај странските директни инвестиции, но и поинтензивното кредитирање на корпоративниот сектор.

2. Пазар на работна сила

Во К-4-2018 е забележано продолжување на позитивните движења на пазарот на работна сила, така што според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица** е повисок за 3,6%, односно за 26,6 илјади лица во однос на истиот квартал од 2017 година, при што раст на вработеноста има во индустријата (9,7 илјади или 5,5%) и во услужниот сектор (19,5 илјади или 5,0%). Во градежништвото бројот на вработени е непроменет, додека во земјоделскиот сектор е забележано намалување на вработеноста за 5,0% или 6,0 илјади лица.

Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста има кај вработените лица (приматели на плата) од 29,6 илјади или 5,2% и вработените за сопствена сметка од 2,9 илјади или 3,0%, додека пад бележат бројот на работодавачи од 3,4 илјади или 10,2% и бројот на семејните работници од 2,5 илјади или 5,7%. **Стапката на вработеност** во К-4-2018 изнесува 45,9% и во однос на истиот

квартал од 2017 година е повисока за 1,6 п.п..

Растот на вработеноста е придружен со пад на **бројот на невработени**, којшто е намален за 22,7 илјади лица, односно за 10,9% во однос на истиот квартал од 2017 година. Овие движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-4-2018 да се намали на 19,4%, односно за 2,5 п.п. во споредба со истиот квартал од 2017 година, а во однос на претходниот квартал истата е пониска за 1,4 п.п. (Графикон 2.1).

Гледано по возрасни групи, невработеноста е намалена кај сите групи, а намалувањето е најзначајно кај старосната група на возраст од 50-64 години и истото изнесува 11,9%. Според половата структура, стапката на невработеност е повеќе намалена кај женското население (за 2,6 п.п.), која изнесува 18,7%, и е пониска за 1,2 п.п. од невработеноста кај мажите, која е намалена за 2,3 п.п. и изнесува 19,9%.

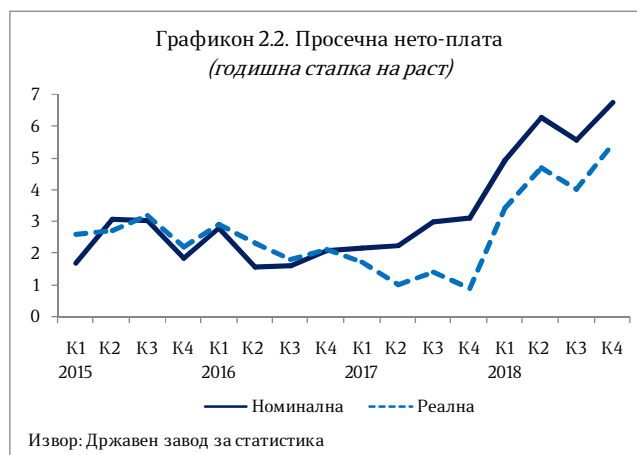
Бројот на активно население е зголемен за 3,9 илјади лица, односно за 0,4% на годишна основа. Активното население во К-4-2018 сочинува 56,9% од вкупното работоспособно население и е зголемено за 0,1 п.п. во споредба со истиот квартал од 2017 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-4-2018 изнесува 25.050 денари и е повисока за 6,7% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2017 година, додека на реална основа нето-

платата регистрира зголемување од 5,5%. Просечната месечна **бруто-плата** во К-4-2018 изнесува 36.737 денари и бележи раст од 6,6% на номинална основа, односно раст од 5,3% на реална основа (Графикон 2.2).

Продуктивноста на трудот во К-4-2018 бележи зголемување за 0,1%, што е последица на минимално повисокиот раст на производството од растот на вработеноста.

3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-4-2018 учествуваат со 28,9% во кварталниот БДП и се повисоки за 6,4% споредено со истиот квартал од 2017 година, што се должи на повисоката реализација на даночните приходи, но и повисоката реализација на социјалните придонеси за 7,8%, додека остварувањето на неданочните приходи беше пониско за 1,6%. Притоа, кај даночните приходи беше забележана повисока наплата кај сите ставки и тоа: данокот на додадена вредност, акцизите, персоналниот данок на доход, данокот на добивка, приходите од царински давачки, како и кај приходите од други даноци.

Наплатата на индиректните даноци во К-4-2018 е зголемена за 11,0%, а кај директните даноци е забележано зголемување од 38,5% во однос на К-4-2017. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, приходите од директни даноци го зголемија своето учество во

БДП за 1,1 п.п., односно од 4,0% од кварталниот БДП во К-4-2017 на 5,1% во К-4-2018, додека учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-4-2018 изнесува 12,2% и е повисоко за 0,4 п.п. во однос на К-4-2017.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 45,0% од вкупните даночни приходи во К-4-2018, и се повисоки за 14,0% споредено со истиот квартал минатата година. Во структурата на данокот на

додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2017 година, приходите од акцизи се повисоки за 5,4%, а од царински давачки за 8,7%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 34,1%, а кај приходите од данокот на добивка забележително зголемување од 47,6% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на зголемената наплата по основ на месечни аконтации, како и наплатата по даночни биланси.

Наплатата на **социјалните придонеси** беше повисока за 7,8%, при што зголемување на наплатата беше забележано кај сите придонеси, односно

3.2. Приходи по буџетски корисници

Буџетските приходи, односно приливот на средства во Централниот буџет се остваруваат главно преку **Министерството за финансии – функции на државата** и во К-4-2018 тие изнесуваат 39.200 милиони денари, односно 92,3% од приходите на сите буџетски корисници, а претставуваат 23,7% од годишниот план на овој буџетски корисник.

Во рамки на Министерството за финансии – функции на државата преовладуваат даночните приходи, кои претставуваат 78,9% од вкупните приходи и прилив на овој буџетски корисник, при што нивната наплата во

кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 7,3%, кај придонесите за вработување од 8,6% и кај придонесите за здравствено осигурување од 8,8%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 1,9% од кварталниот БДП, во К-4-2018 беа реализирани за 1,6% помалку во однос на истиот квартал од 2017 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-4-2018 беа повисоки за 113,4% на годишна основа. Приходите по основ на донации од странство забележаа намалување за 74,3%.

К-4-2018 изнесуваше 27,8% од годишниот план. Средствата по основ на домашно задолжување изнесуваат 5.253 милиони денари, што претставува 13,4% од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Министерството за образование и наука оствари приходи кои изнесуваат 937 милиони денари, што претставува 2,2% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а претставуваат главно неданочни приходи, односно средства кои се остварени по основ на такси и надоместоци.

Следен буџетски корисник со најголеми приходи и прилив на средства е **Министерството за транспорт и врски**, кое има остварено приходи во износ од 679 милиони денари, односно 1,6% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а најголем дел претставува задолжувањето во странство. Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 3,9% од вкупните приходи и приливи. Деталните податоци за секој буџетски

корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска

(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

Во однос на **буџетските фондови**, најмногу приходи остварува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија, кои во К-4-2018 изнесуваат 18.238 милиони денари и претставуваат 26,6% од годишниот план на Фондот.

3.3. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-4-2018, со учество од 31,4% во кварталниот БДП, забележаа повисока реализација за 3,4% споредено со истиот квартал од 2017 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 28,3% од кварталниот БДП, имаат учество од 90,2% во вкупните расходи и беа реализирани за 10,1% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги беа реализирани за 6,0% помалку, а расходите за плати и надоместоци за 1,9% повеќе во однос на истиот квартал од 2017 година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 67,2% во вкупните расходи, беа реализирани за 15,4% повеќе на квартална основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 4,1% и учествуваа со 45,7% во вкупните расходи. Расходите за пензии, кои сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 7,0% и забележаа учество од 28,1% во вкупните

расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесуваа 20,2% и истите забележаа зголемување од 52,3% споредено со четвртиот квартал од 2017 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 13,2%, а субвенциите и трансферите се зголемени за 104,4%.

Расходите за каматни плаќања беа намалени за 12,3% на годишна основа, при што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 4,2%, а каматните расходи по надворешниот долг се намалени за 23,7%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 3,1% од кварталниот БДП се реализирани за 33,4% помалку споредено со истиот квартал во 2017 година и остварија учество од 9,8% во вкупните расходи.

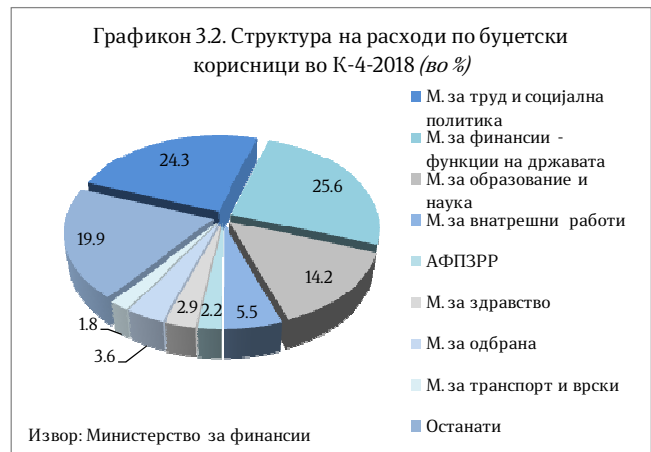
3.4. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници¹, чиј вкупен годишен буџет претставува околу 85% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Во четвртиот квартал од 2018 година преку разделот **Министерство за финансии - функции на државата**² реализирани се 11.587 милиони денари, што претставува 24,5% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 37,1% отпаѓаат на отплата на главнина, за што се потрошени 4.303 милиони денари, односно 15,2% од средствата планирани за оваа намена во 2018 година. По основ на субвенции и трансфери отпаѓаат 27,0% од вкупните расходи, за што се реализирани 3.124 милиони денари или 86,8% од планираното.

Министерството за труд и социјална политика во К-4-2018 реализираше 11.018 милиони денари или 25,3% од вкупниот буџет за 2018 година. Притоа, најголем дел (72,9%) од расходите во овој

период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 8.028 милиони денари или 25,2% од средствата наменети за 2018 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 19,3% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 25,6% (2.126 милиони денари) од планираните за 2018 година.

Министерството за образование и наука во К-4-2018 изврши буџетски средства во износ од 6.434 милиони денари, што е 26,5% од вкупниот буџет за 2018 година. Најголем дел од расходите (57,5%) претставуваат тековни трансфери до единиците на локалната самоуправа, за што се потрошени 3.698 милиони денари или 26,8% од вкупно планираните средства. Стоките и услугите се втора најзначајна ставка со учество од 17,1%, за што се потрошени 1.101 милион денари, односно 26,9% од вкупно предвидените.

¹ Податоците се неконсолидирани и ги вклучуваат и одливите на средства.

² Во рамките на овој раздел опфатени се активности како што се: навремено сервисирање на обврските на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА итн.

Во четвртиот квартал од 2018 година од страна на **Министерството за внатрешни работи** реализирани се вкупно 2.488 милиони денари, што претставува 24,0% од сопствениот буџет за 2018 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат платите и надоместоците со учество од 77,0%, за што се потрошени 1.916 милиони денари или 26,0% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 13,5%, за што се реализирани 336 милиони денари или 20,4% од годишниот план.

Во К-4-2018, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој** реализираше средства во износ од 987 милиони денари, што претставува 11,5% од планираните средства за тековната година, а 50,8% од нив отпаѓаат на субвенции и трансфери.

Министерството за одбрана во К-4-2018 изврши буџетски средства во износ од 1.652 милиона денари, што е 26,5% од вкупниот буџет за 2018 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 57,0%, за што во К-4-2018 се реализирани 941 милион денари, што претставува 25,2% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 26,2% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 433 милиони денари, односно 29,3% од вкупно предвидените.

Министерството за здравство во четвртиот квартал од 2018 година реализираше буџетски средства во

износ од 1.336 милиони денари, што е 21,9% од вкупниот буџет за 2018 година. Стоките и услугите имаат најголемо учество во расходите со 48,7%, за што се потрошени 651 милион денари или 31,1% од средствата наменети за 2018 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови се втора најзначајна ставка со учество од 35,9% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена се потрошени 480 милиони денари, односно 14,9% од вкупно предвидените.

Министерството за транспорт и врски во четвртиот квартал од 2018 година реализираше средства во износ од 835 милиони денари, што е 20,8% од вкупниот буџет за 2018 година. Капиталните расходи имаат највисоко учество во вкупните расходи со 79,0%, а нивната реализација изнесува 20,6% односно извршени се 659 милиони денари.

За **финансирање на дејностите од областа на културата**³ во К-4-2018 извршени се средства во износ од 1.162 милиона денари, што е 31,4% од вкупниот буџет за 2018 година. Субвенциите и трансферите имаат највисоко учество во вкупните расходи

³ Во рамки на овој раздел се поддржуваат програмите на установите од областа на културата во издавачката дејност, библиотекарството, филмската, музичката и сценско-уметничката дејност, заштитата на културното наследство, ликовната и галериската дејност, културно-уметничките манифестации, музејската и кинотечната дејност, меѓународната соработка од областа на културата, поддршката на младите таленти, организациите од областа на културата итн.

со 49,3%, а нивната реализација изнесува 41,2% односно извршени се 573 милиони денари. Платите и надоместоците учествуваат со 22,0%, а за оваа намена реализирани се 256 милиони денари или 24,4% од

3.5. Буџетски дефицит и државен долг

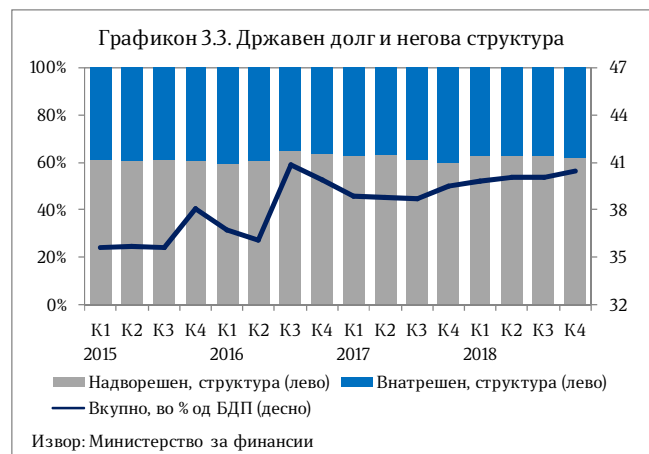
Во четвртиот квартал од 2018 година, дефицитот на консолидираниот Буџет изнесува 4.592 милиона денари или 2,6% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 3.365 милиони денари, односно 1,9% од кварталниот БДП.

Вкупниот државен долг на крајот на К-4-2018 изнесуваше 40,5% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 0,4 п.п. во однос на К-3-2018. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-3-2018 е намалено за 0,4 п.п. и изнесува 62,0%. Учеството на

планираното. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска

(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

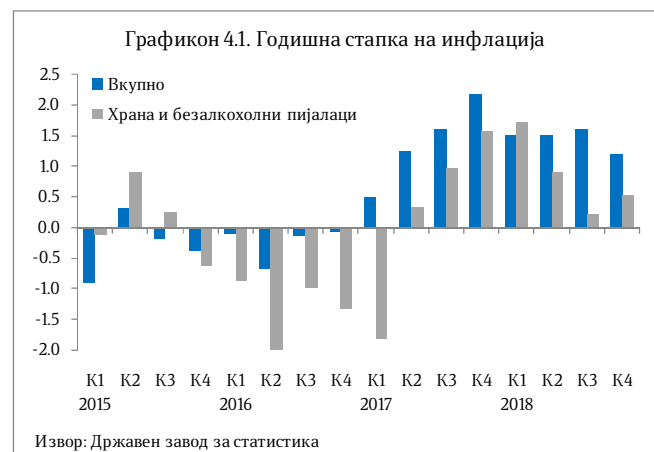
внатрешниот долг е соодветно зголемено за 0,4 п.п. и изнесува 38,0% од вкупниот државен долг.

4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-4-2018 изнесува 1,2% на годишна основа, и е за 0,4 п.п. пониска во споредба со К-3-2018. Растот на потрошувачките цени во К-4-2018 е резултат на зголемените цени во категориите: Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 4,9%, Транспорт од 4,1%, Рекреација и култура од 2,6%, Ресторани и хотели од 2,5%, Здравје од 1,8%, Комуникации и Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од по 0,7%, Храна и безалкохолни пијалаци и Облека и обувки од по 0,5%,

Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,1% и Останати стоки и услуги од 1,2%. Пад на цените во К-4-2018 е

регистриран во категоријата Образование од 0,3%.

Во четвртиот квартал⁴ од 2018 година, Народна банка на Република Северна Македонија ја намали **основната каматна стапка** за 0,25 п.п. од 2,75% на 2,50%, како резултат на континуирано поволните движења на девизниот пазар, кои покажуваат солидна надворешна позиција и стабилни очекувања на економските субјекти. Поволни се и поместувањата во депозитната база на банките, што исто така е сигнал за стабилни очекувања и доверба. Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во декември 2018 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари⁵ во К-4-2018 регистрираа раст на квартална основа од 25,6% (во претходниот квартал беше регистриран раст од 1,9%), како резултат на зголемувањето на вкупната ликвидност на банките за 46,7% и на готовите пари во оптек за 8,6%. Во однос на К-4-2017, примарните пари се зголемија за 18,9% (во К-3-2018 беше регистриран пад од 1,3%), во услови на раст на вкупната ликвидност на банките од 28,5% и готовите пари во оптек од 10,0%.

⁴ Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

⁵ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

Во К-4-2018, најтесната парична маса М1⁶ забележа зголемување од 9,9% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 6,4%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 5,3%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁷ на банките во К-4-2018 се зголеми за 4,7% на квартална основа, по растот од 2,4% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се зголемија за 4,5%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 5,2%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските и девизните депозити се зголемија за 5,9% и 3,0%, соодветно. Степенот на евроизација е намален за 0,6 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 40,0%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-4-2018 се намали за 0,7 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 27,5% (во К-3-2018 изнесуваше 28,2%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 3,3%.

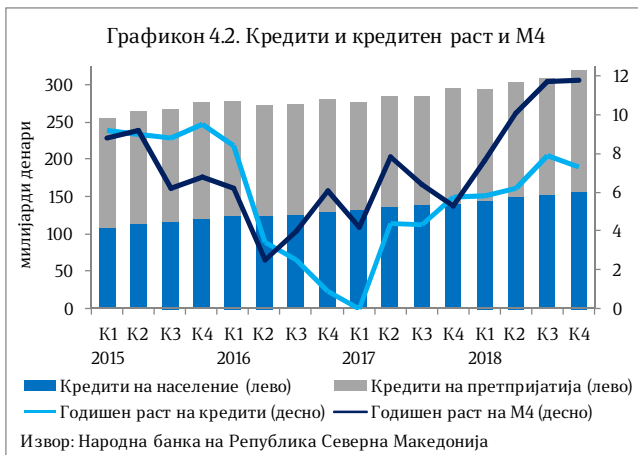
⁶ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁷ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

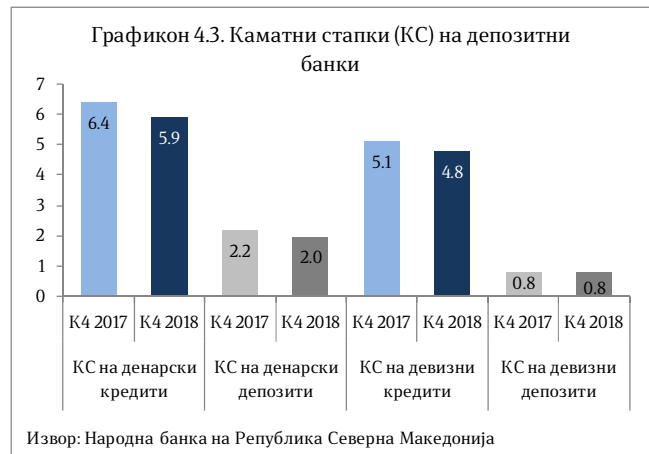

Кредитната активност на банките кон недржавниот сектор во К-4-2018 забележа квартално зголемување од 3,4% (во претходниот квартал забележа раст од 1,8%), во услови на пораст на кредитите кон приватните претпријатија од 4,7%, додека кредитите кон домаќинствата се зголемија за 1,8%.

Од валутен аспект, денарските кредити во К-4-2018, споредено со претходниот квартал, се зголемија за 5,8%, додека девизните кредити останаа непроменети. Според рочноста, долгорочните кредити во К-4-2018 во однос на претходниот квартал бележат раст од 2,1%, а краткорочните кредити се зголемија за 8,3%.

Каматната стапка⁸ на денарските кредити во К-4-2018 изнесува 5,9% и е намалена за 0,1 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-4-2018 изнесува 4,77% и е намалена за 0,07 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските

депозити во К-4-2018 изнесува 1,97% и регистрираше пад од 0,01 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,79% и регистрираше раст од 0,01 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-4-2018 изнесува 5,0%, а на новоодобрените девизни кредити 4,1%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 1,8% и 0,9%, соодветно.

⁸ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

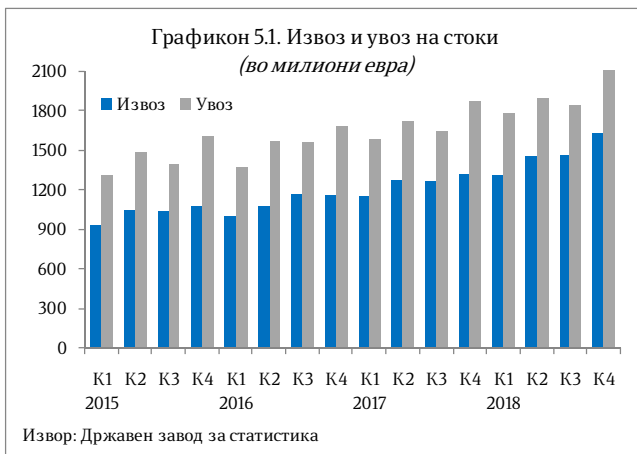

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-4-2018 изнесува 3.783,1 милион евра и бележи раст од 18,4% во однос на истиот квартал во 2017 година.

Извозот на стоки во К-4-2018 изнесува 1.630,0 милиони евра и во однос на К-4-2017 бележи раст од 23,1%, додека во однос на претходниот квартал бележи раст од 11,4%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-4-2018 во однос на истиот квартал од 2017 година се забележуваат кај сите сектори и тоа:

- хемиски производи за 29,9% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата хемиски материји и производи за 92,6 милиони евра или 33,5%);
- машини и транспортни уреди за 31,5% (индустриски машини и делови за

63,4 милиони евра или 44,6% и електрични машини, апарати и делови за 51,6 милиони евра или 27,5%);

- производи класирани по материјалот за 34,8% (железо и челик за 45,8 милиони евра или 46,5%);
- разни готови производи за 0,4% (мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душечи, носачи на душечи, перници и сл. полнети производи за 7,5 милиони евра или 13,4%);
- минерални горива и мазива за 43,9% (нафта и производи од нафта за 7,0 милиони евра или 57,4%);
- производи за храна за 9,6% (жита и преработки од жита за 4,6 милиони евра или 22,4% и млечни производи и јајца за 2,0 милиона евра или 62,1%);
- пијалаци и тутун за 6,3% (пијалаци за 3,5 милиони евра или 23,5%);
- сировини освен гориво за 2,5% (сирово ѓубриво и минерали, освен јаглен, нафта, скапоцени камења за 3,3 милиони евра или 25,5%) и
- животински и растителни масла за 47,2% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,9 милиони евра или 55,4%).

Гледано **по економска намена**, во К-4-2018 раст на извозот е забележан кај сите групи производи и тоа:

- стоки за индустриски набавки за 161,6 милиони евра или 26,5%;

- производи за инвестиции без транспортна опрема за 73,4 милиони евра или 35,5%;
- транспортна опрема за 50,3 милиони евра или 27,0%;
- храна и пијалаци од 9,6 милиони евра или 10,0%;
- горива и мазива за 8,2 милиона евра или 41,2% и
- стоки за широка потрошувачка за 2,5 милиони евра или 1,2%.

Увозот на стоки во К-4-2018 изнесува 2.153,1 милион евра и е зголемен за 15,1% во однос на К-4-2017, додека во однос на претходниот квартал бележи раст од 16,7%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, позитивно придвижување на увозот во К-4-2018 во однос на К-4-2017 се забележува кај сите сектори и тоа:

- машини и транспортни уреди за 13,2% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата електрични машини, апарати и делови за 45,8 милиони евра или 29,5%);
- производи класирани по материјалот за 14,3% (обоени метали за 42,9 милиони евра или 16,5%; изработки од неметални минерали за 23,0 милиони евра или 21,9% и железо и челик за 20,3 милиони евра или 20,5%);
- минерални горива и мазива за 17,7% (нафта и производи од нафта за 22,4 милиони евра или 18,7%);
- хемиски производи за 25,0% (медицински и фармацевтски производи за 18,9 милиони евра или 40,2% и неоргански хемиски

- производи за 12,5 милиони евра или 89,3%);
- суровини освен гориво за 51,2% (метална руда и отпадоци од метал за 18,6 милиони евра или 115,4%);
- разни готови производи за 9,2% (облека за 3,8 милиони евра или 17,6% и мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 2,2 милиона евра или 12,9%);
- производи за храна за 6,1% (млечни производи и јајца за 3,3 милиони евра или 26,9%; риби и преработки од риби за 2,4 милиони евра или 39,7% и кафе, чај, какао, зачини и производи од истите за 2,2 милиона евра или 9,7%);
- пијалаци и тутун за 15,5% (тутун и производи од тутун за 1,4 милиони евра или 17,3% и пијалаци за 1,3 милиони евра или 13,9%) и
- животински и растителни масла за 1,7% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,7 милиони евра или 7,0%).

Гледано **по економска намена**, во К-4-2018 раст на увозот е забележан кај сите групи производи и тоа:

- стоки за индустриски набавки за 174,7 милиони евра или 18,7%;
- стоки за широка потрошувачка за 32,0 милиони евра или 16,6%;
- горива и мазива за 28,6 милиони евра или 16,5%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 17,9 милиони евра или 6,5%;

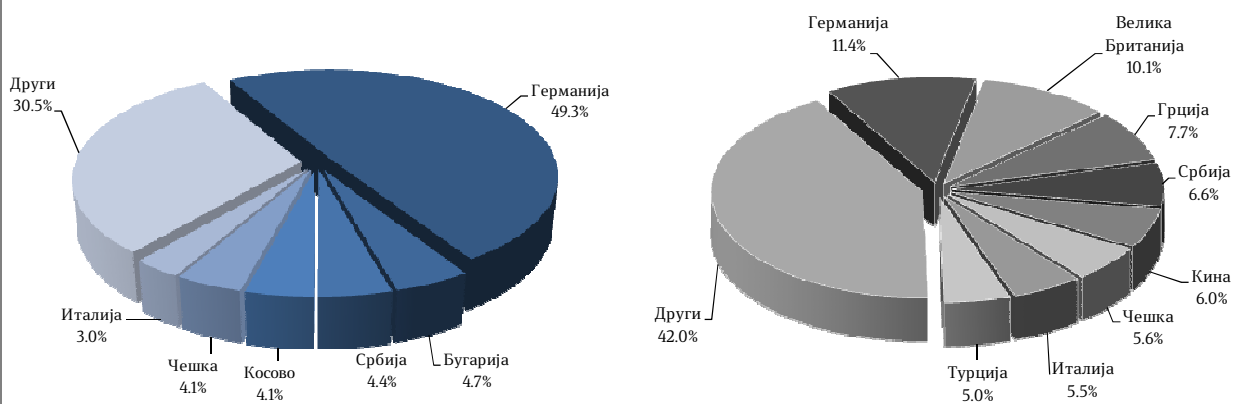

- транспортна опрема за 16,1 милион евра или 14,3% и
- храна и пијалаци за 13,6 милиони евра или 7,6%.

Надворешнотрговската размена на Македонија со Европската Унија (ЕУ 28) во К-4-2018 е зголемена за 15,7% во однос на К-4-2017, со што учеството на

размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 69,8% и е намалено за 1,3 п.п. споредено со четвртиот квартал во 2017 година. Притоа, во К-4-2018 извозот на стоки учествува со 81,0%, а увозот на стоки со 61,4%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-4-2018

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

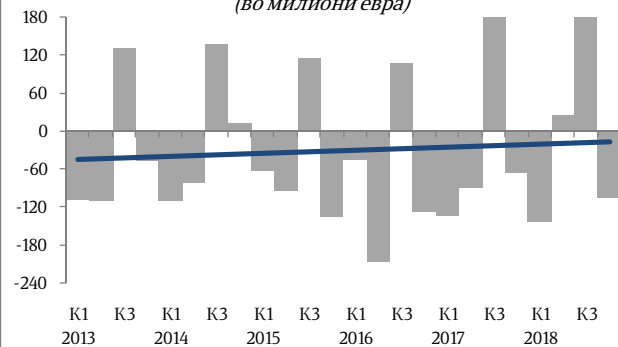
5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-4-2018 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран дефицит од 107,1 милион евра, што претставува 3,7% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 2,4% од БДП забележан во истиот квартал од 2017 година.

Анализирано на годишна основа, дефицитот на тековната сметка во К-4-2018 е зголемен за 41,1 милион евра, односно за 62,1%, што се должи на дефицитот на сметката на услуги наспроти суфицитот забележан во К-4-2017 година, како и продлабочувањето на дефицитот на сметката на примарен

доход за 12,7%. Спротивно влијание имаше намалувањето на дефицитот на сметката на стоки за 6,4% и зголемувањето на позитивното салдо на сметката на секундарен доход за 8,4%.

Графикон 5.3. Салдо на тековна сметка (во милиони евра)

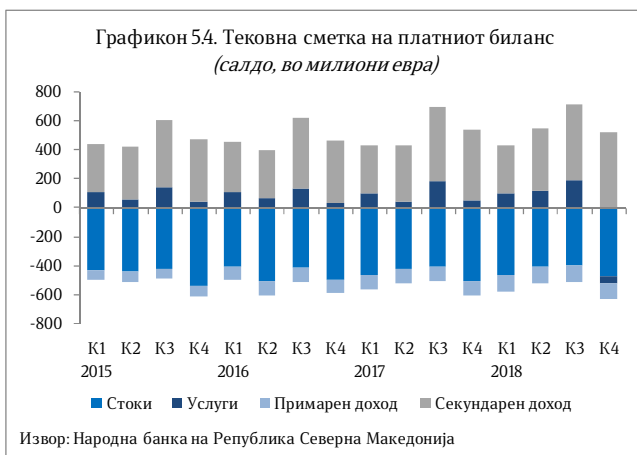

Извор: Народна банка на Република Северна Македонија

Во К-4-2018 **трговскиот дефицит** на годишно ниво е намален за 32,0 милиони евра, додека во процент од кварталниот БДП е стеснет за 2,4 п.п. на годишна основа, односно изнесува 16,1%.

Дефицитот на **сметката на услуги** во К-4-2018 изнесува 47,8 милиони евра, наспроти суфицитот од 53,6 милиони евра забележан во четвртиот квартал од 2017 година. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-4-2018 изнесува 140,2% од кварталниот БДП и во однос на К-4-2017 е зголемена за 16,7 п.п..

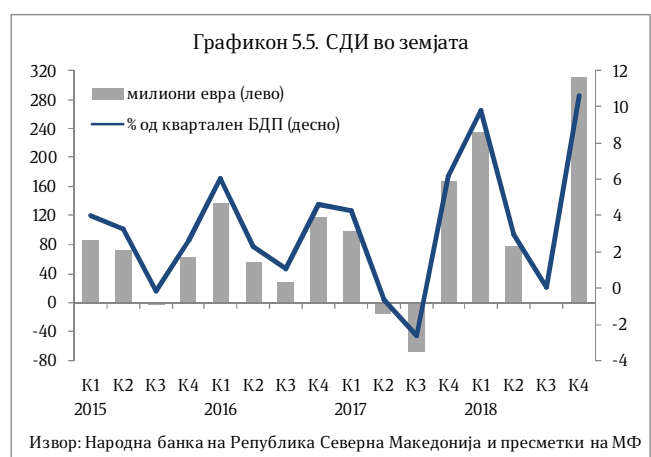
Сметката на **примарен доход** во К-4-2018 забележа дефицит од 108,2 милиона евра и истиот е проширен за 12,2 милиона евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-4-2018 изнесува 520,2 милиона евра и на годишно ниво е зголемен за 40,5 милиони евра. Растот се должи на зголемувањето на официјалните трансфери за 27,3 милиони евра (во сметката на секундарниот доход учествуваат со 16,0%) и на приватните трансфери за 13,1 милион евра (во сметката на

секундарниот доход учествуваат со 84,0%).

Салдото на **капиталната сметка** во К-4-2018 изнесува 6,3 милиони евра и во однос на истиот квартал минатата година е зголемено за 0,4 милиони евра, што во целост се должи на зголемениот прилив на непроизведени нефинансиски средства.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-4-2018 изнесуваат 311,4 милиони евра и во однос на К-4-2017 година се зголемиле за 143,4 милиони евра. Поголемиот дел (60,3%) од СДИ во овој период, односно 187,8 милиони евра, е во вид на сопственички капитал и реинвестирање на добивката, а остатокот е врз основа на должнички инструменти. СДИ се главно насочени во индустрискиот сектор, со учество од 67,7% во вкупниот прилив на СДИ, посебно во производството. Приливот на СДИ во услужниот сектор претставува 8,5% од вкупниот прилив.

Портфолио инвестициите во К-4-2018 изнесуваат 11,9 милиони евра, што претставува подобрување на салдото во однос на истиот квартал од 2017 година

кога тие биле негативни и изнесувале 8,0 милиони евра.

Останатите инвестиции во К-4-2018 изнесуваат 75,5 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2017 година се зголемени за 46,3 милиони евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 60,1 милион евра, заемите 35,1 милион евра, додека сметката на трговските кредити и аванси бележи негативно салдо од 19,7 милиони евра.

Девизните резерви на крајот на четвртиот квартал од 2018 година изнесуваат 2,9 милијарди евра и во однос на К-4-2017 се зголемени за 22,7%. Девизните резерви на крајот на К-4-2018 обезбедуваат 4,4-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.